

หนังสือที่ได้รับทุนสนับสนุนการเขียนตำราจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. 2553

ธีรภัท ชัยพิพัฒน์.

การเมืองระหว่างประเทศเบื้องต้น.

1. การเมืองของโลก. 2. ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ. 3. กฎหมายระหว่างประเทศ.
4. ความร่วมมือระหว่างประเทศ

JZ1310

ISBN 978-616-602-142-4

ลิขสิทธิ์ของรองศาสตราจารย์ ดร.ธีรภัท ชัยพิพัฒน์

สงวนลิขสิทธิ์

ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2 เดือนกันยายน 2567

จำนวน 70 เล่ม

จัดพิมพ์และจัดจำหน่ายโดยสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต

99 หมู่ 18 อาคารโรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ชั้น 2 ห้อง 205

ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี 12121

โทร. 085-112-6081, 085-112-6968

<http://thammasatpress.tu.ac.th>, e-mail: unipress@tu.ac.th

พิมพ์ที่โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ภาพปก: <https://www.freepik.com>

พิมพ์ครั้งที่ 1 เดือนพฤศจิกายน 2564 จำนวน 50 เล่ม

พิมพ์ครั้งที่ 1 เดือนสิงหาคม 2566 จำนวน 50 เล่ม (พิมพ์เพิ่มครั้งที่ 1)

พิมพ์ครั้งที่ 2 เดือนกันยายน 2567 จำนวน 70 เล่ม

ราคาเล่มละ 300.- บาท

ประเภท

วิธีการใช้งาน

คำแนะนำในการใช้หรือการเก็บรักษา

ค่าเดือน/ข้อห้ามใช้/ข้อควรระวัง

วันเดือนปีที่หมดอายุ

หนังสือ

ใช้เพื่อการอ่าน

ควรเก็บในที่พ้นแสงแดด ควรเก็บในที่แห้ง

ห้ามวางไว้ใกล้ไฟ/ห้ามเปียกน้ำ

พ.ศ. 2573

สารบัญ

สารบัญภาพ	(10)
สารบัญตาราง	(11)
คำนิยม	(12)
คำนำ	(13)
บทที่ 1 บทนำ	1
การเมืองระหว่างประเทศ	1
1. ความหมายของคำว่าการเมืองระหว่างประเทศ	2
2. องค์ประกอบของการศึกษาการเมืองระหว่างประเทศ	6
3. ลักษณะพื้นฐานของการศึกษาการเมืองระหว่างประเทศ	6
4. ความสำคัญของการศึกษาการเมืองระหว่างประเทศ	8
5. ขอบข่ายของการศึกษาการเมืองระหว่างประเทศ	10
6. ปัจจัยที่ส่งผลให้การเมืองระหว่างประเทศเปลี่ยนแปลง	11
7. ระดับแห่งการวิเคราะห์ทางการเมืองระหว่างประเทศ	12
ปัจจัยอำนาจของชาติกับการศึกษาการเมืองระหว่างประเทศ	12
1. ความหมายและความสำคัญของปัจจัยอำนาจของชาติ	12
2. องค์ประกอบปัจจัยอำนาจของชาติ	13
ปัจจัยผลประโยชน์แห่งชาติกับการศึกษาการเมืองระหว่างประเทศ	19
ปัจจัยนโยบายต่างประเทศกับการศึกษาการเมืองระหว่างประเทศ	21
ปัจจัยกฎหมายระหว่างประเทศกับการศึกษาการเมืองระหว่างประเทศ	22
สภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศในการศึกษาการเมืองระหว่างประเทศ	23
แนวคิดในการศึกษาการเมืองระหว่างประเทศ	27
1. สำนักสังคมนิยมหรือสังคมนิยม (Realism)	27
2. สำนักเสรีนิยม (Liberalism)	34
3. สำนักสร้างนิยม (Constructivism)	39
ระบบระหว่างประเทศกับการศึกษาการเมืองระหว่างประเทศ	40
1. ประเภทของผู้แสดงบทบาทระหว่างประเทศ	40
2. แนวคิดเกี่ยวกับระบบระหว่างประเทศใหม่	46

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในทางการเมืองระหว่างประเทศ	47
1. ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ	47
2. ปัญหาการสะสมอาวุธและการค้าอาวุธ	48
3. ปัญหาการลักลอบเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมาย	48
4. ปัญหาทางสังคม	49
ภูมิภาคศึกษากับการศึกษาการเมืองระหว่างประเทศ	51
1. ภูมิภาคศึกษากับภัยความมั่นคง	51
2. นิยาม ความหมายของภูมิภาคศึกษา	52
3. พัฒนาการของภูมิภาคศึกษา	52
4. นักคิดที่มีอิทธิพลต่อการศึกษาภูมิภาคศึกษาในทางการเมืองระหว่างประเทศ	53
5. ทิศทางของอาณาบริเวณศึกษาในอนาคต	54
แบบฝึกหัดท้ายบท	56
เอกสารอ้างอิง	57

บทที่ 2 วิวัฒนาการของสังคมระหว่างประเทศ 62

สังคมระหว่างประเทศยุคอารยธรรมโลก	62
สังคมระหว่างประเทศยุครัฐสมัยใหม่	66
สังคมระหว่างประเทศยุคจักรวรรดินิยม	69
สังคมระหว่างประเทศยุคสงครามโลก	73
1. สงครามโลกครั้งที่หนึ่ง	74
2. สงครามโลกครั้งที่สอง	77
สังคมระหว่างประเทศยุคสงครามเย็น	82
1. สาเหตุของสงครามเย็น	83
2. ระบบสองขั้วอำนาจ	86
3. การสิ้นสุดสงครามเย็น	94
สังคมระหว่างประเทศยุคหลังสงครามเย็น	96
1. การจัดระเบียบโลกใหม่และระบบขั้วอำนาจเดียว	96
2. การจัดระเบียบโลกใหม่และการก่อตัวของระบบหลายขั้วอำนาจ	98
3. ภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกและการจัดระเบียบโลกใหม่	99
4. สภาพทางการเมืองระหว่างประเทศในคริสต์ศตวรรษที่ 21	100

แบบฝึกหัดท้ายบท	105
เอกสารอ้างอิง	106
บทที่ 3 ความร่วมมือและความขัดแย้งระหว่างประเทศ	110
ความร่วมมือระหว่างประเทศ	111
1. ความหมายของความร่วมมือระหว่างประเทศ	111
2. สาเหตุของความร่วมมือระหว่างประเทศ	112
3. ลักษณะของความร่วมมือระหว่างประเทศ	113
4. แนวคิดภารกิจนิยมใหม่ที่สู่รัฐบาลสัมพันธนิยม	117
ความขัดแย้งระหว่างประเทศ	120
1. ความหมายของความขัดแย้งระหว่างประเทศ	120
2. ประเภทของความขัดแย้งระหว่างประเทศ	124
3. ความขัดแย้งระหว่างประเทศเกี่ยวกับความรุนแรงและสันติภาพ	128
4. การป้องกันความขัดแย้ง การจัดการความขัดแย้ง การคลี่คลายความขัดแย้งระหว่างประเทศ	130
5. เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในความขัดแย้งระหว่างประเทศ	132
6. ประเด็นความขัดแย้งระหว่างประเทศในคริสต์ศตวรรษที่ 21	134
แบบฝึกหัดท้ายบท	146
เอกสารอ้างอิง	147
บทที่ 4 ระบบโลกและองค์การระหว่างประเทศ	151
ระบบโลก	151
1. ความหมายและพัฒนาการของระบบโลก	151
2. แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของระบบโลก	157
องค์การระหว่างประเทศ	162
1. ความหมายและความสำคัญขององค์การระหว่างประเทศ	163
2. พัฒนาการขององค์การระหว่างประเทศ	164
3. บทบาทขององค์การระหว่างประเทศ	165
4. ประเภทขององค์การระหว่างประเทศ	169
แบบฝึกหัดท้ายบท	219
เอกสารอ้างอิง	220

บทที่ 5 กฎหมายระหว่างประเทศ	227
ความหมายและความสำคัญของกฎหมายระหว่างประเทศ	227
แนวความคิดของกฎหมายระหว่างประเทศ	229
1. สำนักกฎหมายธรรมชาติ (School of Natural Law)	229
2. สำนักกฎหมายบ้านเมือง (School of Positivism)	229
ที่มาของกฎหมายระหว่างประเทศ	230
บุคคลในกฎหมายระหว่างประเทศ	234
1. รัฐ (States)	234
2. ประชากร (Population)	235
3. ดินแดน (Territory)	235
4. รัฐบาล (Government)	235
5. อำนาจอธิปไตย (Sovereignty)	236
6. องค์การระหว่างประเทศ (International Organizations)	237
7.ปัจเจกชน (Individuals)	237
8. บริษัทข้ามชาติ (Transnational Corporation)	238
ประเภทของกฎหมายระหว่างประเทศ	238
1. กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีเมือง (Public International Law)	238
2. กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคล (Private International Law)	240
3. กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีอาญา (Criminal International Law)	246
กฎหมายระหว่างประเทศที่ใช้ในการควบคุมพฤติกรรมของรัฐ	253
1. กฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยสนธิสัญญา	253
2. กฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยผู้ลี้ภัยทางการเมือง	254
3. กฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยความคุ้มครองทางการทูต	256
4. กฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยเขตทะเล	258
5. กฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับอากาศยาน	262
6. กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด	268
แบบฝึกหัดท้ายบท	272
เอกสารอ้างอิง	273

บทที่ 6 ภูมิภาคนิยมกับการเมืองระหว่างประเทศ	278
ภูมิภาค ภูมิภาคนิยม และภูมิภาคชาติวิวัฒน์	278
1. นิยาม ความหมายของภูมิภาค ภูมิภาคนิยม ภูมิภาคชาติวิวัฒน์	279
2. ภูมิภาคนิยมแบบเก่า ภูมิภาคนิยมแบบใหม่ และภูมิภาคนิยมแบบเปิด	283
3. ลักษณะของภูมิภาคนิยม	288
4. ประเภทของภูมิภาคนิยม	292
การบูรณาการระหว่างประเทศในระดับภูมิภาค	296
1. การบูรณาการทางการเมืองระหว่างประเทศ	296
2. การบูรณาการทางการเศรษฐกิจระหว่างประเทศ	297
3. ภูมิภาคนิยมกับการบูรณาการทางยุโรป	298
แนวคิดภูมิภาคนิยมกับการบูรณาการในทางการเมืองระหว่างประเทศ	301
1. การบูรณาการระหว่างประเทศตามแนวคิดสหพันธรัฐนิยม (Federalism)	301
2. การบูรณาการระหว่างประเทศตามแนวคิดการหน้าที่ประโยชน์ (Functionalism)	303
3. การบูรณาการระหว่างประเทศตามแนวคิดการหน้าที่ประโยชน์แบบใหม่ (Neo-Functionalism)	306
บูรณาการของภูมิภาคนิยมต่อกระแสโลกาภิวัตน์	309
แบบฝึกหัดท้ายบท	313
เอกสารอ้างอิง	314
บทที่ 7 บทสรุป	318
การเมืองระหว่างประเทศว่าด้วยระเบียบโลกเก่า	319
การเมืองระหว่างประเทศว่าด้วยการจัดระเบียบโลกใหม่	321
แบบฝึกหัดท้ายบท	327
เอกสารอ้างอิง	328
ดัชนี	329

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1.1	โดนัลด์ ทรัมป์ (Donald Trump) ประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาและสีจิ้นผิง ประธานาธิบดีของสาธารณรัฐประชาชนจีน ผู้นำที่โดดเด่นในเวทีการเมืองระหว่างประเทศในศตวรรษที่ 21	9
ภาพที่ 1.2	ความสัมพันธ์ของปัจจัยอำนาจของชาติ	19
ภาพที่ 1.3	ตัวแบบการอธิบายทฤษฎีสัจนิยมใหม่	32
ภาพที่ 1.4	การแบ่งตามระดับรายได้ของรัฐ	43
ภาพที่ 2.1	หน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์อิตาลี “Domenica del Corriere” แสดงภาพวาดเหตุการณ์ที่กาปริโอโล พรินซิป ลอบปลงพระชนม์อาร์ชดยุคฟรานซ์ เฟอร์ดินานด์ พร้อมพระชายา	76
ภาพที่ 2.2	ในวันที่ 2 กันยายน 1945 มาโมรุ ชิเงมิตสึ รัฐมนตรีกระทรวงการต่างประเทศญี่ปุ่น ในนามของพระจักรพรรดิลงนามในเอกสารยอมจำนนอย่างไม่มีเงื่อนไขต่อกลุ่มสัมพันธมิตร เป็นสัญลักษณ์ของการสิ้นสุดของสงครามโลกครั้งที่สองอย่างเป็นทางการ	78
ภาพที่ 2.3	ดีเดย์: การเข้ายึดพื้นที่ของฝ่ายสัมพันธมิตรบริเวณช่องแคบอังกฤษ “พิกคาดีลลี เซอร์คัส” (Piccadilly Circus) ทำการยึดครองดินแดนสำเร็จภายใน 24 ชั่วโมง เมื่อวันที่ 6 มิถุนายน ค.ศ. 1944	80
ภาพที่ 2.4	ที่การประชุมยัลตา (ภาพซ้าย) “ผู้ยิ่งใหญ่ทั้งสาม” (ภาพขวา) วินสตัน เชอร์ชิลล์ (ซ้าย) แฟรงกลิน โรสเวลต์ (กลาง) และโจเซฟ สตาลิน (ขวา)	87
ภาพที่ 3.1	องค์ประกอบของความขัดแย้ง	122
ภาพที่ 3.2	แผนที่ระวาง DANGREK กัมพูชาตัดเฉพาะบริเวณปราสาทพระวิหาร และขยายมาตราส่วน 1: 50,000 เพื่อความชัดเจน (ซ้าย)/ แผนที่มาตราส่วน 1: 200,000 ที่กัมพูชาใช้ประกอบการขอขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหารเป็นมรดกโลก โดยยึดเส้นเขตแดนตามแผนที่ฝรั่งเศส (ขวา)	143
ภาพที่ 4.1	ระบบย่อยของระบบโลก	153

สารบัญตาราง

ตารางที่ 4.1	การเปรียบเทียบความแตกต่างของระบบย่อยตามระบบโลก	154
ตารางที่ 4.2	อาณาบริเวณความร่วมมือ และประเทศผู้ขับเคลื่อน/ผู้ร่วมขับเคลื่อน	211
ตารางที่ 6.1	ความแตกต่างระหว่างภูมิภาคนิยมแบบเก่า และภูมิภาคนิยมแบบใหม่	287